

Neformaliojo vaikų švietimo situacija ir plėtros perspektyvos

Neformaliojo vaikų švietimo plėtros poreikis, jo prieinamumo ir įvairovės didinimas bei kokybės gerinimas, nevyriausybinių organizacijų įtraukimas yra įvardijamas 2014–2020 metų Nacionalinės pažangos programoje ir XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo plane. Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje taip pat išskiriama formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumo ir tarpusavio papildomumo bei atvirų ir lanksčių mokymosi būdų diegimo svarba.

Remdamasi 2015 m. Valstybės kontrolės audito siūlymais, 2017 m. rudenį Švietimo ir mokslo ministerija parengė Neformaliojo vaikų švietimo programų kokybės vertinimo metodiką, skirtą tobulinti vykdomų programų kokybę. 2018 m. buvo atliktas išorinis NVŠ programų kokybės vertinimas, patobulinti ir atverti ŠVIS duomenys. Taip pat 2017–2018 metais buvo pakeistos Neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašo nuostatos, kuriomis siekta supaprastinti savivaldybėms ir paslaugų teikėjams NVŠ programų administravimą.

Nepaisant įvairaus lygmens teisės aktų reglamentavimo ir jų tobulinimo, iki šiol išlieka aktualūs esminiai klausimai, susiję su tikslingesniu NVŠ programų įgyvendinimu bei lėšų panaudojimu, lygiaverčių dalyvavimo NVŠ programose sąlygų nevalstybiniam švietimo paslaugų teikėjams, ypač nevyriausybinėms organizacijoms, sudarymu, administracinės programų įgyvendinimo naštos mažinimu. Nuo 2017 m. Nacionalinio švietimo tinklo vykdoma NVŠ sistemos stebėseną ir duomenų analizę rodo, kad numatyti pokyčiai šioje srityje yra pakankamai vangūs, beveik išimtinai orientuoti į kiekybinę, o ne kokybinę pažangą. Pagrindinės galimos to priežastys: (1) iki šiol nėra bendro sutarimo ar prioritetų dėl NVŠ paskirties, t.y. kokios asmeninės ir bendrosios kompetencijos yra reikalingos vaikams ir paaugliams tam, kad jie tinkamai pasirengtų visuomeniniam ir profesiniam gyvenimui; (2) biurokratiniai finansavimo reikalavimai nesudaro palankių sąlygų atsirasti naujoms ir inovatyvioms programoms; (3) nevykdoma nuosekli programų ir jų kokybės stebėseną ir tobulinimą.

NVŠ paskirtis - užtikrinti vaikų užimtumą ar ugdyti jų kompetencijas?

Kaip parodė 2016 m. tyrimas „Neformaliojo švietimo patirčių įtaka asmens gerovei“¹, Neformaliojo vaikų švietimo programos įgyvendinimo rezultatai neatitinka Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje nustatyto tikslo. Remiantis tyrimo duomenimis, net pusė 18–35 m.

¹ Neformaliojo švietimo patirčių įtaka asmens gerovei. Sutrumpinta tyrimo ataskaita. Lietuvos vaikų ir jaunimo centro užsakymu atliko Mykolo Romerio universitetas, 2016
http://lvjc.lt/media/files/NVŠ_patirčių_įtaka_asmens_gerovei.pdf

respondentų teigė, kad NVŠ jiems jokios naudos nedavė. Kaip pagrindinę priežastį daugelis tyrimo respondentų nurodė tai, kad NVŠ nėra orientuotas į kompetencijų, reikalingų vėlesniam gyvenimui, ugdymą, o yra tiesiog laiko praleidimo forma. Tai patvirtina ir Lietuvos neformaliojo mokinių švietimo centro 2018 m. pabaigoje atliktos Neformaliojo vaikų švietimo programų tikslinio finansavimo įgyvendinimo vertinimo apklausos duomenys². Nors apie du trečdalius apklaustų mokinių teigia, kad NVŠ programos lankymas jiems padeda tapti aktyviais ir kūrybingais, užsiimti mėgstama veikla po pamokų ir įgyti naujų žinių ir įgūdžių, tačiau tik per trečdaliui jų NVŠ padeda tapti atsakingais ir savarankiškais - 44 proc., išreikšti ir realizuoti savo asmenybę – 35 proc.; tik penktadalis mokinių nurodė, kad NVŠ padeda jiems pasirinkti ir siekti norimos profesijos ir gerinti mokymosi rezultatus - po 21 proc. Be to, didžiausia dalis respondentų (37 proc.) nurodė, kad pokyčių NVŠ nepastebėjo: o užsiėmimų įvairovės padidėjimą ir NVŠ paslaugų vykdymo kokybės pagerėjimą įvardijo tik 29 proc. ir 18 proc. respondentų. Apklaustų NVŠ programas lankančių vaikų tėvų/globėjų nuomonė dėl NVŠ pokyčių yra dar labiau kritiška³ - 21 ir 11 proc. atitinkamai.

Valstybinėje švietimo strategijoje neformaliajam vaikų švietimui numatytas vienintelis kiekybinis rodiklis - neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur pasinaudojančių vaikų dalis (%), tačiau nekeliama kokybiniai kriterijai. Atitinkamai kokybės reikalavimai nenumatyti ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir už NVŠ politikos įgyvendinimą atsakingų įstaigų planuose. ŠVIS sistemoje nurodyti neformaliojo vaikų švietimo kokybės rodikliai (<http://svis.emokykla.lt/neformalus-vaiku-svietimas/>) taip pat yra beveik išimtinai orientuoti į kiekybinę analizę, išskyrus vieną rodiklį, skirtą NVŠ programų turinio stebėsenai, būtent savivaldybėse teikiamų NVŠ programų kryptų skaičius. Stebėsenos sistema apsiriboja NVŠ prieinamumo matavimu, o kiti uždaviniai - NVŠ paslaugų kokybės gerinimas, integravimas su formaliuoju ugdymu bei naujovių diegimas tebėra deklaratyvūs. Taigi darytina prielaida, kad valstybės lygmeniu NVŠ paskirtis suprantama kaip vaikų užimtumą ir laisvalaikį užtikrinanti veikla, todėl šios veiklos kokybės klausimai paliekami paraštėse.

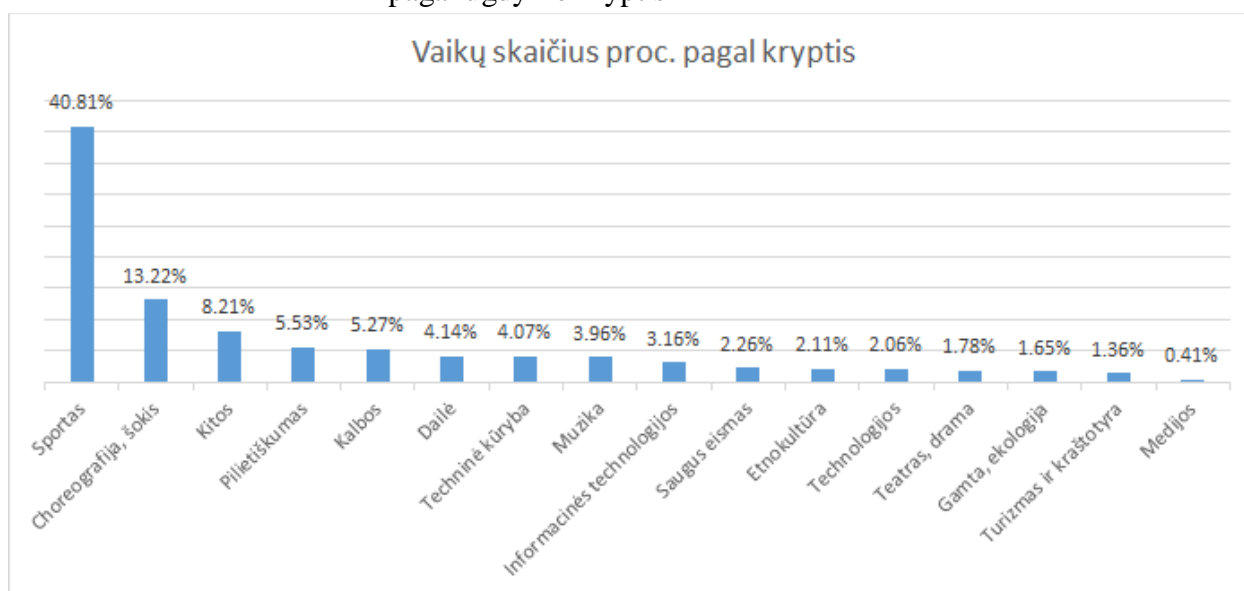
Iki šiol vangiai sprendžiamas NVŠ programų įvairovės klausimas. Nors NVŠ turėtų ne tik padėti tenkinti vaikų pažinimo ir saviraiškos poreikius ir/ar užtikrinti jų užimtumą, bet visų pirma ugdyti bendrąsias kompetencijas, teikiančias galimybių asmeniui tapti aktyviu visuomenės nariu, sėkmingai veikti visuomenėje, **šiuo metu NVŠ sistemoje vis dar daugiausia dėmesio skiriama saviraiškos gebėjimams (sporto, šokių, muzikos, teatro ir dailės), o ne bendrosioms kompetencijoms ugdyti:**

²Neformaliojo vaikų švietimo programų tikslinio finansavimo įgyvendinimo vertinimas: **mokinių** apklausos duomenų apžvalga (2019 m. kovo 12 d.)

³Neformaliojo vaikų švietimo programų tikslinio finansavimo įgyvendinimo vertinimas: **tėvų / globėjų** apklausos duomenų apžvalga (2019 m. kovo 12 d.)

- Remiantis LMNŠC duomenimis⁴ bei Švietimo NVO tinklo atlikta kiekybine 2018 m. spalio 30 d. NVŠ tikslinio finansavimo duomenų analize, daugiausia vaikų dalyvauja sporto (~40 proc. vaikų) ir menų (šokio – 13 proc., dailės – 4 proc., muzikos – 4 proc., teatro – 2 proc., iš viso – 23 proc.) programose; iš viso šioms programoms 2018 m. buvo skirta ~9 mln. tikslinio finansavimo lėšų. Programose, skirtose ugdyti visuomenines ir (ateities) profesines kompetencijas tokiose, kaip pilietiškumo, medijų, informacinių technologijų, techninės kūrybos, lankė nuo 0,5 iki 5 proc. NVŠ lankančių vaikų:

Diagrama. Visų tikslinio finansavimo NVŠ programas lankusių vaikų pasiskirstymas proc. pagal ugdymo kryptis*

* Pagal ŠITC pateiktus tikslinio finansavimo NVŠ programas lankusių vaikų registro duomenis 2018-10-30.

Sportinės ir meninės vaikų kompetencijos taip pat ugdomos Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose⁵, kurias lanko apie 20 proc. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių.

Be to, sveikatingumo srityje 2019 m. organizuojamas atskiras konkursas, kuriam skirta beveik 12 mln EUR, iš jų fizinio aktyvumo veikloms, skatinančioms fizinio aktyvumo plėtrą – skiriama 50 proc. lėšų. Taip pat Kultūros taryba nuo 2017 m. vykdo kultūrinės

⁴ [https://www.lmnc.lt/uplfiles2/NV%C5%A0%20krep%C5%A1elis%20\(2018%2005%2029\).pdf](https://www.lmnc.lt/uplfiles2/NV%C5%A0%20krep%C5%A1elis%20(2018%2005%2029).pdf)

⁵ FŠPU mokykloms 2015–2017 skirta po apytiksliai 6 mln. eurų, iš kurių trečdalis lėšų panaudota savivaldybėse kitiems tikslams ir į biudžetą negrąžintos (2015 m. skirta 6 mln., panaudota 3,78 mln. Eurų; 2016 m. skirta 5,8 mln., panaudota 3,29 mln eurų; 2017 m. numatyta skirti 5,79 mln. eurų). Remiantis ŠVIS duomenimis, 2016–2017 m. FŠPU mokyklas lankė 53 546 mokiniai, 2017–2018 – 56 041 mokiniai, 2018–2019 – 59 705 mokiniai. Atsižvelgiant į FŠPU mokyklas lankančių mokinių skaičių ir skiriamų lėšų panaudojimą, kyla abejonių, ar iš tiesų FŠPU mokykloms skiriamos lėšos yra naudojamos tikslingai ir efektyviai.

edukacijos finansavimo programą, kur taip pat dalis finansuojamų projektų yra skirti mokinių neformaliajam švietimui.

- Trečia pagal vaikų skaičių NVŠ programų dalis yra priskirta “kitoms” kryptims (8 proc.), tačiau, remiantis šių programų aprašymais, beveik pusė jų yra labiau priskirtinos kitoms programų kryptims tokioms, kaip sporto, menų, technologijų ir kt.
- 2018 m. pilietiškumo krypties programose dalyvavo tik per 5 proc. vaikų. Šioje kryptyje vyrauja šaulių ir skautų veiklos (bent 86 proc. šios krypties programas lankančių vaikų). Tarp likusių pilietiškumo programų yra muzikos, sporto, teatro, ugdymo karjerai programos, kuriose, vertinant jų aprašus, pilietiškumo ugdymas galimai nėra pirmaeilis. Taip pat kai kurie laisvųjų mokytojų organizuojami istorijos bei pilietiškumo užsiėmimai, vedami bendrojo ugdymo mokyklose, kelia abejonių, ar jie nepersidengia su bendrojo ugdymo programomis.

Nepaisant šios krypties švietimo svarbos, vis dėlto pilietiškumo ugdymas NVŠ yra pernelyg siauras. Programų pasiūla nesudaro įvairiapusių galimybių ugdyti vaikų ir jaunų žmonių socialines kompetencijas, reikalingas aktyviam ir sąmoningam jų dalyvavimui visuomenės ir valstybės gyvenime.

Kaip rodo „Pilietiškumo ugdymas formaliajame ir neformaliajame ugdyme. Galimybių studija“, jaunimo pilietinę galią itin didina dalyvavimas popamokinėje, neformaliojo ugdymo veikloje: kuo daugiau įvairiose organizacijose dalyvauja jaunuoliai, tuo didesnė jų pilietinė galia, ir ypač – dalyvavimas įvairiose pilietinėse veiklose. Savanoriškoje veikloje dalyvavusio jaunimo pilietinės galios indekso reikšmės yra daugiau nei dešimt balų didesnės nei jaunimo, kuris neturi savanoriavimo patirties.

- Tikėtina, kad būtent dėl siauros programų pasiūlos, t.y. kad nėra programų, atitinkančių vyresnių moksleivių interesus ir ugdančių šiai amžiaus grupei svarbias kompetencijas, 17–19 m. mokiniai 2018 m. sudarė tik 11 proc. visų dalyvaujančių NVŠ tikslinio finansavimo programose vaikų ir šis santykinis rodiklis beveik nepakito nuo 2016 m.

Tikslinis NVŠ finansavimas: ar bus užtikrintas tęstinumas pasibaigus ESSi lėšoms? (Tikslinis finansavimas ir kiti finansavimo mechanizmai)

2018 metais vaikų, lankančių NVŠ tikslinio finansavimo programas, padaugėjo, padidinus skiriamas lėšas (nuo 9,72 mln. eurų 2016 m. iki 11 mln. eurų 2018 m.). 2019 m. NVŠ skirta mažiau tikslinio finansavimo lėšų nei buvo numatyta (12 mln. vietoj 15 mln. eurų), todėl tikėtina, kad šiais metais vaikų, lankančių šias programas, skaičiaus augimas bus mažesnis nei numatyta (40 proc. BUM mokinių⁶). Iki šiol nėra suplanuota, iš kokių lėšų (nacionalinio biudžeto ar ES struktūrinių

⁶ Remiantis 2019 05 17 ŠVIS duomenimis NVŠ tikslinio finansavimo programas 2017-2018 m. lankė per 21 proc. BUM mokinių, 2018-2019 m. – per 25 proc. BUM mokinių (2018 m. numatytas rodiklis – 35 proc. BUM mokinių).

fondu) bus finansuojamos NVŠ programos 2020 m. Besibaigiant dabartiniam ES struktūrinių fondų investicijų laikotarpiui, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nėra parengusi išėjimo strategijos, t.y. nėra suplanavusi nacionalinio biudžeto lėšų, kurios užtikrintų NVŠ programų įgyvendinimo tęstinumą ir plėtrą, todėl dar labiau didėja rizika nepasiekti numatytų rodiklių: 2020 m. padidinti NVŠ tikslinio finansavimo programas lankančių vaikų skaičių iki 45 proc. BUM mokinių (planuota skirti 19 mln. eurų). Atkreipiame dėmesį, kad ES struktūrinių fondų investicijos turi būti skiriamos struktūrinėms sektorių reformoms, o ne tęstinių veiklų užtikrinimui, todėl šių lėšų naudojimas NVŠ programoms finansuoti yra netikslingas ir duoda tik trumpalaikius rezultatus, neskatinančius ilgalaikio NVŠ pokyčio.

NVŠ finansavimas ES lėšomis sukuria didžiulę biurokratinę naštą tiek paslaugų teikėjams, tiek ir šias lėšas administruojančioms institucijoms. NVŠ programų administravimą vykdo net trijų lygmenų institucijos: savivaldybių švietimo/jaunimo reikalų skyriai, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras ir Europos socialinio fondo agentūra. Nors iš tikslinio finansavimo lėšų administravimui skirta tik per 3,5 proc. nuo visų programos lėšų, tačiau suskaičiavus visų su NVŠ programa dirbančių nurodytų įstaigų darbuotojų darbo vietos kaštus, finansuojamus iš kitų šaltinių, kyla abejonų dėl tokio didelio biurokratinio aparato ekonominio naudingumo bei jo veiklos efektyvumo.

Sudėtingi biurokratiniai veiklos ir finansinės atskaitomybės reikalavimai, nepagrįstai dideli atsižvelgiant į finansavimo dydį NVŠ programoms, neskatina inovatyvių veiklų ir naujų veikėjų atsiradimo NVŠ. Priešingai, dėl mažo finansavimo ir pernelyg didelės biurokratinės naštos, nelygiaverčių konkurencinių sąlygų lyginant su biudžetinėmis įstaigomis⁷ (kurios turi ilgalaikį finansavimą personalo darbo užmokesčiui ir patalpų išlaikymui), lėšų pervedimo vėlavimo vykdytojams net iki 6 mėn. nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas NVŠ yra itin sudėtingas ir galimai mažes.

Dar didesnę biurokratinę naštą vykdytojams sukelia tai, kad savivaldybės yra nustačiusios skirtingus reikalavimus NVŠ programų vykdytojams, todėl vykdytojai, vykdantys programas daugiau nei vienoje savivaldybėje, skirtingu metu turi teikti skirtingus dokumentus. Nors nuo 2018 m. pradžios su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bei Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro atsakingais darbuotojais vyko pasitarimai dėl šios sistemos supaprastinimo ir reikalavimų pareiškėjams ir vykdytojams suvienodinimo, tačiau iki šiol programų teikimo ir atsiskaitymo tvarkos nepakeistos.

Be to, sistemoje matuojamas NVŠ programų lankymo laikotarpis pagal mokslo metus nėra pritaikytas NVŠ programų vykdymo laikotarpiams.

⁷ Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro apklausos duomenimis, 2015 m. savivaldybės skyrė NVŠ ir FŠPU mokykloms – beveik 79 mln. Eurų, 2016 m. – beveik 87 mln. Eurų.

Esant tokiai NVŠ sistemai, nesudarytos galimybės vykdyti nacionalinius NVŠ projektus, įtraukiančias vaikus iš skirtingų savivaldybių į neformaliojo švietimo ir ugdymo veiklas. Vieninteliame neformaliojo vaikų švietimo projektų konkursui, kasmet organizuojamam Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir administruojamam Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro, bendrai yra skiriama 150 tūkst. eurų (projektams skiriama nuo 1 iki maksimaliai 7 tūkst. eurų). Atsižvelgiant į tai, kad konkurso tikslai ir uždaviniai yra tokie patys, kaip ir NVŠ programų, bendrą konkurso ir atskirų projektų finansines vertes bei dėl to neproporcingai didelius administravimo kaštus, šis konkursas neturi pridėtinės vertės nei NVŠ plėtrai, nei jo kokybei.

NVŠ plėtra vis dar nukreipta į biudžetinių NVŠ įstaigų tinklo stiprinimą

Per pastaruosius dvejus metus pasikeitė NVŠ teikėjų spektras: trečdaliu padaugėjo ir laisvųjų mokytojų, ir nepriklausomų teikėjų. Tačiau vis dar trečdalis NVŠ tikslinio finansavimo programų vykdytojų yra valstybės ir savivaldybių pavaldžios įstaigos: tik 9 savivaldybėse 2018 m. NVŠ tiksliniame finansavime nedalyvavo valstybės ir/arba savivaldybių pavaldžios įstaigos (žr. 1 priedo lentelę). 15 savivaldybių biudžetinėms įstaigoms skiria nuo 30 iki 70 proc. tikslinio NVŠ finansavimo lėšų.

Be to, nevykdoma tiekėjų registracijos priežiūra. Pavyzdžiui, Šaulių sąjunga Švietimo ir mokslo institucijų registre yra registruota kaip nevyriausybinė organizacija, nors ji neatitinka nevyriausybinėms organizacijoms teisės aktuose keliamų savarankiškumo reikalavimų, būtent, Šaulių sąjunga veikia pagal atskirą įstatymą, jos vadas tvirtinamas Krašto apsaugos ministro teikimu, suderinus su Seimo Nacionalinio saugumo komitetu, skiriamas tiesioginis valstybės finansavimas. Prie nevalstybinių NVŠ teikėjų yra priskirtos tokios įstaigos, kaip Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, Nacionalinė regionų plėtros agentūra, viešoji įstaiga "Sveikatos oazė" ir pan.

Nevykdoma ir programų akreditacijos priežiūra. Analizuojant kai kurių biudžetinių įstaigų ar laisvųjų mokytojų programų aprašymus, kelia abejonių, ar išties tai yra savarankiškos veiklos, ar tai nėra tiesiog prie NVŠ reikalavimų pritaikytos programos, kurias jau vykdo arba turi vykdyti formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigos. Vienintelis formalus reikalavimas skiriant tikslinio NVŠ lėšas laisviesiems mokytojams, vykdančioms NVŠ programas bendrojo ugdymo mokyklose, yra tai, kad jų programose negali dalyvauti tie patys mokiniai, kuriuos jie ugdo pagal bendrąsias programas. O reikalavimo, kad vykdomos NVŠ programos turinys bei metodika nedubliuotų bendrojo ugdymo, nėra arba jis nėra praktiškai užtikrinamas. Nuostabą kelia ir tai, kad 2018 m. populiariausios NVŠ programos Kauno mieste buvo UAB "ARV-Auto" vairavimo kursai, kuriuos lankė 1289 mokiniai.

Nenustačius tikslinio finansavimo prioritetų, nevykdant programų akreditavimo ir nuoseklios įgyvendinimo priežiūros, išplėstas NVŠ teikėjų ratas savaime neužtikrina nei didesnės programų įvairovės, nei jų kokybės.

Pavyzdžiui, Estijoje buvo nuspręsta panaikinti iki tol prie ministerijos veikusias valstybines institucijas, kurios dirbo neformaliojo ugdymo srityje. Buvo nuspręsta, kad neformaliojo ugdymo ir neformaliojo švietimo politikos formavimo funkcijos turėtų būti ministerijos atsakomybė, bet įgyvendinimas – ne. Todėl pinigai, kurie buvo sutaupyti panaikinus iki tol veikusias institucijas, buvo nukreipti privatiems paslaugų tiekėjams.

Išvados ir rekomendacijos

2018 m. NVŠ tikslinio finansavimo situacija parodė, kad iki šiol išskirtinis dėmesys yra teikiamas kiekybiniams pokyčiams, būtent didinti NVŠ prieinamumą. Įgyvendintos tam tikros priemonės, siekiant didinti programų įvairovę ir gerinti jų kokybę, tačiau tradicinių NVŠ programų inercija ir rigidiška NVŠ sistema išlieka gaji.

IŠVADOS

- Du trečdaliai NVŠ programų pagal lankiusių vaikų skaičių yra skirtos sporto ir saviraiškos (šokių, muzikos, teatro ir dailės) poreikius tenkinti. Programas, skirtas ugdyti visuomenines ir (ateities) profesines kompetencijas, pilietiškumo, medijų, informacinių technologijų, techninės kūrybos lankė nuo 0,5 iki 5 proc.
- Pilietiškumo krypties programose dalyvavo tik per 5 proc. vaikų. Šioje kryptyje vyrauja šaulių ir skautų veiklos (bent 86 proc. šios krypties programos lankančių vaikų). Nepaisant šios krypties švietimo svarbos, pilietiškumo ugdymas NVŠ yra pernelyg siauras. Programų pasiūla nesudaro įvairiapusių galimybių ugdyti vaikų ir jaunų žmonių socialines kompetencijas, reikalingas aktyviam ir sąmoningam jų dalyvavimui visuomenės ir valstybės gyvenime.
- Tikėtina, kad būtent dėl siauros programų pasiūlos, 17-19 m. mokiniai 2018 m. sudarė tik per 11 proc. visų dalyvaujančių NVŠ programose vaikų ir šis santykinis rodiklis beveik nepakito nuo 2016 m.
- 2019 m. NVŠ tikslinio finansavimo programoms skirta mažiau lėšų nei buvo numatyta (12 mln. vietoj 15 mln. eurų), todėl tikėtina, kad šiais metais vaikų, lankančių NVŠ programas, didėjimas bus mažesnis nei numatyta. Iki šiol nėra suplanuota, iš kokių lėšų bus finansuojamos NVŠ programos 2020 m. Besibaigiant dabartiniam ES struktūrinių fondų investicijų laikotarpiui, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nėra parengusi išėjimo

strategijos, kuri užtikrintų NVŠ programų įgyvendinimo tęstinumą ir plėtrą, todėl dar labiau padidėja rizika nepasiekti numatytų rodiklių.

- Sudėtingi biurokratiniai veiklos ir finansinės atskaitomybės reikalavimai neskatina inovatyvių veiklų ir naujų veikėjų atsiradimo NVŠ.
- Biurokratinę naštą vykdytojams sukelia tai, kad savivaldybės yra nustačiusios skirtingus reikalavimus NVŠ programų vykdytojams. Nuo 2018 m. pradžios Švietimo, mokslo ir sporto ministerija programų teikimo ir atsiskaitymo tvarkos nepakeitė.
- Nesudarytos galimybės vykdyti nacionalinius NVŠ projektus, įtraukiančius vaikus iš skirtingų savivaldybių į neformaliojo švietimo ir ugdymo veiklas.
- Vis dar trečdalis NVŠ tikslinio finansavimo programų vykdytojų yra valstybės ir savivaldybių pavaldžios įstaigos.
- Nevykdoma NVŠ teikėjų registracijos ir programų akreditavimo priežiūra.

REKOMENDACIJOS

- Nustatyti NVŠ prioritetus, pokyčio kryptis ir siektinus rezultatus, atsižvelgiant į įgyvendinimo trūkumus, ypač ugdomas kompetencijas, reikalingas jauniems žmonėms visuomeniniam ir profesiniam gyvenimui.
- Naudoti turimus stebėsenos duomenis sprendimams dėl efektyvesnio NVŠ užtikrinimo priimti, t.y. siekti poveikio ten, kur duomenys rodo trūkumą ir skatinti skirtingų NVŠ programų papildomumą, o ne persidengimą - skirtingoms priemonėms numatyti specifinius tikslus, o ne tokių pačių veiklų finansavimą: skirstant tikslinio finansavimo lėšas prioritetą teikti mažiau išplėtotomis NVŠ kryptimis bei įtrauktoms tikslinėms grupėms (STEAM, technologijų, medijų, įvairesnėms pilietiškumo programoms; vyresnių klasių moksleiviams).
- Siekiant padėti vaikams ugdytis šiuolaikiniam profesiniam, socialiniam ir asmeniniam gyvenimui reikiamus gebėjimus lygiagrečiai turėtų būti išplėstos formalųjį švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) sritys, įtraukiant tokias sritis, kaip gamtos mokslai, robotika, IT programavimas ir kt.
- Peržiūrėti NVŠ projektų konkurso nuostatas, atsisakant tokių pačių arba panašių veiklų, kurios yra finansuojamos iš kitų NVŠ lėšų šaltinių. Siūlome padidinti šios programos biudžetą ir skirti ją nacionalinio lygmens NVŠ projektams ir/arba netradicinių, inovatyvių NVŠ projektų 'inkubavimui'.
- Laikytis išipareigojimo ir užtikrinti NVŠ programos tvarumą, skiriant NVŠ finansavimui numatytą valstybės biudžeto lėšų sumą, ir atsisakant ES struktūrinių investicijų lėšų.
- Panaikinti diskriminacines sąlygas nevalstybiniais NVŠ teikėjams dalyvauti tikslinio NVŠ finansavimo programoje sumažinant biurokratinius reikalavimus, atsisakant tarpinių administruojančių institucijų, didinant NVŠ krepšelio dydį.

1 priedas. 2018 m. tikslinio NVŠ finansavimo gavėjų pasiskirstymas savivaldybėse pagal priklausomybę (vaikų skaičius proc.)

NVŠ programos savivaldybė	Institucijos padalinio pagrindinė priklausomybė			
	Laisvasis mokytojas	Nevalstybinė ⁸	Savivaldybės	Valstybinė
Akmenės r. sav.	47.29%	42.71%	10.00%	
Alytaus m. sav.	40.09%	50.29%		9.62%
Alytaus r. sav.	36.30%	55.65%		8.05%
Anykščių r. sav.	31.36%	57.14%	11.49%	
Birštono sav.	25.58%	33.72%	40.70%	
Biržų r. sav.	68.86%	31.14%		
Druskininkų sav.	70.81%	25.70%		3.49%
Elektrėnų sav.	23.12%	63.47%	13.41%	
Ignalinos r. sav.	82.43%	12.14%		5.43%
Jonavos r. sav.	1.22%	98.78%		
Joniškio r. sav.	60.91%	39.09%		
Jurbarko r. sav.	43.01%	40.90%	16.09%	
Kaišiadorių r. sav.	82.43%	17.57%		
Kalvarijos sav.	68.30%	31.70%		
Kauno m. sav.	8.05%	64.27%	27.00%	0.69%
Kauno r. sav.	35.83%	64.17%		
Kazlų Rūdos sav.	57.65%	36.99%	5.36%	
Kėdainių r. sav.	18.47%	62.70%	18.83%	
Kelmės r. sav.	65.94%	17.92%	16.15%	
Klaipėdos m. sav.	7.10%	90.00%	2.32%	0.57%
Klaipėdos r. sav.	14.82%	66.04%	19.15%	
Kretingos r. sav.	57.70%	36.92%	5.38%	
Kupiškio r. sav.	74.26%	11.09%	14.65%	
Lazdijų r. sav.	36.09%	40.63%	23.28%	
Marijampolės sav.	25.80%	57.22%	16.98%	
Mažeikių r. sav.	31.10%	36.92%	31.99%	
Molėtų r. sav.	63.91%	28.76%	7.33%	
Neringos sav.			100.00%	
Pagėgių sav.	61.62%	5.90%	26.57%	5.90%
Pakruojo r. sav.	53.47%	22.37%	24.16%	
Palangos m. sav.		66.78%	33.22%	
Panevėžio m. sav.	13.94%	55.40%	28.52%	2.14%
Panevėžio r. sav.	12.34%	34.58%	53.08%	
Pasvalio r. sav.	44.15%	47.49%	8.35%	

⁸ Asociacijos, viešosios įstaigos, labdaros ir paramos fondai, UAB, MB, IĮ.

Plungės r. sav.	13.23%	39.28%	47.49%	
Prienų r. sav.	18.61%	72.65%	2.07%	6.67%
Radviliškio r. sav.	49.92%	29.11%	20.97%	
Raseinių r. sav.	48.78%	51.22%		
Rietavo sav.	90.10%		9.90%	
Rokiškio r. sav.	57.50%	17.40%	25.10%	
Šakių r. sav.	39.22%	40.59%	20.20%	
Šalčininkų r. sav.	83.33%	15.70%	0.97%	
Šiaulių m. sav.	21.44%	78.56%		
Šiaulių r. sav.	54.05%	44.93%		1.01%
Šilalės r. sav.	34.60%	18.97%	43.64%	2.79%
Šilutės r. sav.	72.54%	23.11%	3.94%	0.41%
Širvintų r. sav.	38.14%	5.14%	56.72%	
Skuodo r. sav.	85.87%	14.13%		
Švenčionių r. sav.	10.28%	57.21%	18.68%	13.83%
Tauragės r. sav.	36.03%	26.35%	35.84%	1.77%
Telšių r. sav.	21.70%	64.67%	6.19%	7.44%
Trakų r. sav.	15.70%	77.32%	6.98%	
Ukmergės r. sav.	63.83%	27.23%	8.94%	
Utenos r. sav.	49.58%	22.03%	28.39%	
Varėnos r. sav.	3.81%	37.82%	58.38%	
Vilkaviškio r. sav.	7.49%	25.55%	65.93%	1.03%
Vilniaus m. sav.	9.45%	65.42%	10.57%	14.56%
Vilniaus r. sav.	68.03%	18.14%	13.82%	
Visagino sav.		19.79%	80.21%	
Zarasų r. sav.	30.85%	32.13%	37.02%	
Viso	25.90%	54.05%	16.18%	3.87%

Analizė parengta įgyvendinant projektą „Naujoji švietimo paradigma konkurencinėmis sąlygomis“ finansuojamą iš 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ Nr. 10.1.2-ESFA-K-917 priemonės „Visuomenės nepakantumo korupcijai didinimo ir dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimo iniciatyvos“

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa